DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

SCORBUTO.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
SCORBUTO;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu, et
Nobiliſſimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

MARCUS HARDIMAN,
HIBERNUS,

SOCIETAT. HIBERN. MEDIC.
NEC NON
SOCIETAT. AMERICAN. PHYSIC.
SOC. EXTRAORDINAR.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:
EXCUDEBAT ADAMUS NEILL CUM SOCIIS.

M DCC XCV.

322291

WELLCOME INSTITUTE LIBRARY

AVUNCULO

ET AMICO SUO

ROBERTO HARDIMAN,

OB CURAM SUORUM VERE PATERNAM,

PAGINAS SEQUENTES

INSCRIBIT

MARCUS HARDIMAN.

Digitized by the Internet Archive
in 2020 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b31955009_0001

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

SCORBUTO.

QUONIAM in omni regione, ubi mercaturam colunt incolæ, ſic ſpeciali modo in hac noſtra Inſula, deliciis vitæ induſtriâ ſuâ paratis large et merito fruente, artem noſtram exercentes, animos ſuos ad ſalutem nautarum, quorum inſtrumento, rebus proſperis domi potimur, attendere decet.

Ideo cum nullum exiſtit malum ſociis navalibus ſcorbuto pernicioſius, ſpes mihi in animo eſt, me hunc morbum pro diſſertationis medicæ inauguralis materiâ ſelegiſſe, non indecorum viſum fore.

DEFINITIO MORBI.

Mihi liceat, caracterem ſequentem ex Symptomatologia Homii * noſtri eximii excerpere. "Defatigatio poſt motum inſolita, dolor muſ- "culorum omnium, ſpiritus male olens, de- "nudatio et vacillatio dentium, gingivæ laxæ "et tumidæ, orthopnæa et hæmorrhagiæ a "variis locis."

HISTORIA MORBI.

Utrum, necne, antiquis hicce morbus notus fuit, adhuc ſub judice eſt.

* Vid. Principia Medicinæ.

Friendius in Hiſtoria Medicinæ ſua, vult, medicos attentionem ſuam ad hunc morbum initio ſæculi decimi ſexti primo dediſſe, dum Milmanus e contra cum aliis contendit, ſcorbutum patri etiam medicinæ innotuiſſe, ut ex ſcriptis ſuis patet.

Certum eſt, ſecundum ſententiam auctorum medicorum haud parvi nominis, plurima ſigna ſcorbuti ab Hyppocrate notari, ſed ubique atra bilis pro cauſa, et ſplenis intumeſcentia pro ſymptomate morbi de quo hic agitur pathognomonico recenſentur, et morbi aliorum viſcerum abdominalium cum eo confunduntur. Noſtro tempore hæc phænomena raro in ſcorbuticis apparent; ergo nuperi aliqui, hunc morbum antiquis notum fuiſſe, negant. Cum celeb. Van Swieten facile crederem, ſcorbutum antiquis notum fuiſſe, ſed ob navigationes contractiores, non tantum neque tam ſæpe inter illos ſæviſſe.

Varias

Varias ejus diſtinctiones, in calidum, et frigidum, prætereo; utpote nullum alium parentem, præter male fundatam opinionem, agnoſcunt.

Socios navales, qui inter navigandum per longum tempus cibo ex frugibus confecto privantur, præcipue adoritur.

Auctores medici quidam aſſerunt, ſcorbutum, mærori indulgentes, ſedentarios, et populos ſeptentrionales (qui diæta ex vegetabilibus parca utuntur) invadere; ſed ubi de cauſa proxima agendum erit, probare conabimur, materiam vegetabilem deficientem hujuſce morbi pro ſola cauſa proxima exiſtere.

Mœſtitia, quæ in populos ſeptentrionales imperium plenius exercet, vereſimiliter corpus humanum ſcorbuto proclive reddit.

Cullenus in Synopſi ſua Noſologiæ Methodicæ, Scorbutum in tria ſtadia dividit; nempe

nempe incipientem, creſcentem, et inveteratum.

Color oris luridus, cum faciei intumeſcentia aliqua, et ſenſu laſſitudinis inſolito poſt motum, ſcorbutum aſtare indicat; non longo poſt tempore gingivæ pruriunt, intumeſcunt, ſpongioſæ fiunt, et preſſæ ſanguinem facillime emittunt.

Creſcente morbo, accedunt rigor articulorum, ſpiritus male olens, denudatio et vacillatio dentium, dolores muſculorum omnium, orthopnæa, et ſalivæ fluxus inſolitus.

In tertio ſtadio, ſeu ſcorbuto inveterato, hæmorrhagiæ a variis locis, puſtulæ, ulcera, et maculæ lividæ in gangrænam ſæpe terminantes, leipothymia, et gangræna alicujus viſceris aliquando ſuperveniente, extremum ſpiritum edit æger.

Hæc

Hæc ſunt ſcorbuti ſigna, ubi gradatim (ut in CULLENI ſtadiis, quorum ſupra mentionem fecimus) procedit; ſed jam recenſita ſigna aliquando majori vi impetum faciunt, et morbus ad ſummum malignitatis brevi pervenit.

CAUSÆ.

Scorbutus non a contagio ſpecifico oritur; nam in exemplis a LINDIO, VAN SWIETEN, et BOSQUILLON (in commentariis ſuis in CULLENI PRAXIN medicam), citatis, nautæ, qui ex eodem poculo liquores hauſerunt, et in eodem cubili requierunt, ac ſocii hoc malo laborantes, ſcorbuto penitus immunes evaſerunt.

In oppidis obſidione cinctis, teſte auctore omni fide digno, (VAN SWIETEN ſcil.) morbus de quo agitur milites præſidiarios invaſit; ſed ab eodem auctore obſervatur, hoc potius tribui

inopiæ

inopiæ plantarum recentium, quam diætæ ex vegetabilibus parcæ et parum nutrienti.

Alias res, nempe frigus, humiditatem, et temperamentum melancholicum humanum corpus ad ſcorbutum proclive reddere, lubenter concedam; ſed nequaquam mihi videtur, deſcriptionem ullam in ſcriptis medicis ſatis accuratam exiſtere, ſcorbuti terreſtris, qui a diæta ex frugibus parca et tenui originem ſuam duxit, ut ab aliis morbis rite diſtingui poſſit. Et certe, tempore SYDENHAMI noſtri, ne puſtula quidem ſuper frontem erumperet, quin pro ſigno ſcorbutico habebatur.

Nequaquam conſtat, aëra maritimum, defectu frugum non concurrente, hunc morbum unquam induxiſſe; et aëra terreſtrem ſcorbuto venienti non occurrere, probat exemplum a DONALDO MONRO citatum, ubi textor ex parte LONDINI *Spitalfields* dicta, victu animali teneris ab annis ſolum uſus, frugibus ab eo in odio habitis,

habitis, ad ætatis ſuæ annum circiter trigeſimum quintum ſcorbuto correptus fuit, et ope diætæ ex frugibus et acidis confectæ convaluit.

Multorum annorum experientia, et auctorum haud parvi nominis auctoritate, conſtat, et inter pleroſque Apollineam artem nunc exercentes convenit, inopiam materiæ vegetabilis hunc morbum inducere; præſertim quando cauſæ remotæ, utpote frigus, humiditas, animus demiſſus, et habitudo corporis cachectica, cum ea conjunguntur; nam revera in medicorum ſcriptis nullum adeſt exemplum confirmatum, ubi hicce morbus inter populos, qui ex plantis recentibus majorem nutrimenti ſui partem traxerunt, graſſabatur. Dum e contra, hodierna et fatalis experientia nos certiores facit, ſcorbutum fere ſemper, oriri in his caſibus, ubi homines (ſicut nautæ per æquora navigantes) per longum tempus fructibus orbati, victu animali ſeſe aluerunt.

His

His poſitis ſat erit noſtro propoſito, naturam fructuum (quatenus illa nobis nota ſit) exponere. Conſtat ab experimentis FOURCROY et LAVOISIER omnia vegetabilia ex tribus elementis formari, oxygenio ſcil. hydrogenio, et carbone, ita inter ſe conjunctis ut ſemper æquilibrium conſervetur juſtum, dummodo temperies modica ſit; at ſi paululum augeatur calor, deſtruitur prorſus hoc connubium, et elementa varie inter ſe conjuncta, ſubſtantias novas prioribus ex toto diſſimiles, gignunt.

Carbo et hydrogenium conjuncta oleum formant, et oxygenium, magna ſaltem ex parte, per vaſa lactea abſorbetur.

Probatur per experimenta ingenioſi EDMUNDI GOODWIN hujuſce almæ academiæ alumni, (qui in diſſertatione ſua inaugurali experimenta ab eo inſtituta enarrat) ſanguinem venoſum colorem floridum adipiſci abſorptione (per pulmones)

* Vide experimentum quartum.

pulmones) partis illius átmoſphæræ, aëris puri dictæ.

Hujuſce aëris vitalis baſis oxygenium in nova lingua chemica appellatur; quia ab ejus cum aliis ſubſtantiis conjunctione acida formantur. Hoc in regno vegetabili maxime abundans eſt; ex frugibus autem quæ majorem acorem habent, hæ maximis viribus antiſcorbuticis donantur, et revera ad alia remedia in ſcorbuto curando medici noſtro tempore nunquam confugiunt.

Igitur, quando ſanguis ſeu e vaſis arte chirurgica miſſus, ſeu ex diverſis corporis partibus ſponte fluens, colorem fuſcum exhibet, et ulcera (quæ decurſu morbi ſæpiſſime apparent) lividum eorum colorem poſt aliquot dies exuunt, et faciem floridam aliquando poſt aliquot horas, ſolo vegetabilium recentium uſu induunt; fas eſt concludere defectum oxygenii hunc

morbum

morbum inducere, et profecto hoc ſublato tollitur ſcorbutus.

Hæc ad cauſam proximam, uti vocatur, noſtri morbi tradendam, quæ methodo medendi ſatis conveniat, noſtro propoſito hujus almæ academiæ legibus obſequendi, forſan ſufficerent.

Sed cum a viris celeb. aliæ opiniones de cauſa ſcorbuti prolatæ ſint, quaſdam ex iis exponere, et quantum in nobis erit refutare conabimur. Medicus peritus MACBRIDE * contendit, fermentationem ad cibum concoquendum neceſſariam eſſe, et hoc modo aëra fixum (vinculum corporum primarium) in ventriculo humano extricari, et omnia vaſa ſanguinem vehentia penetrare et putredini occurrere.

Sed ſi quando, cibi ſaliti vel fumo indurati ingerantur, tunc ob ſtatum organorum quæ concoctioni inſerviunt maleſanum, vel ob naturam cibi ipſius indurati, ſolutione et fermentatione

* Vide MACBRIDE's Eſſays.

tatione alimentorum impeditis, hicce aër non extricatur, fluida in putredinem ruunt, et ſcorbutus inducitur.

Fermentatio certe accidit in experimentis extra corpus factis, ſed nullum indicium fermentationis in vivo et ſano corpore poſt paſtum habemus; nam ructus acidi ſtatum ventriculi male ſanum indicant, et merito a CULLENO pro ſigno dyſpepſiæ in noſologia ſua method. notantur. Præterea ſecundum opinionem et experientiam propriam * auctoris ingenioſi qui nuperrime de ſcorbuto ſcripſit, alimenta ſalita tantum abſunt a macie inducanda, ut corpus obeſum reddant. Si, ſecundum opiniones LIND et MILMAN, nutrimenti defectus hunc morbum induceret, et ſcorbutus ex affectione partium corporis ſolidarum primaria penderet, dieta ex animalibus lauta, et frigus modico gradu corpori applicatum, magno cum fructu adhiberentur; et remedia tonica uti Cort. Per. et Chalybeata (quæ tam magna vi ad tonum fibrarum

* Vide TROTTER on Scurvy.

brarum motricium reſtituendum pollent) perutilia forent. Sed conſenſu omnium medicorum victus animalis et frigus ſcorbuticis nocent; et Cort. Peruv. et Chalybeata fere nunquam in hoc morbo, et ſi unquam, nullo cum fructu exhibentur.

Hac theoria niſus, MILMANUS aliquam analogiam inter ſcorbutum et typhum inſtituere molitur.

Senſum languoris, laſſitudinis, et maculas lividas, quæ in ſcorbuticis apparent, ad opinionem ſuam firmandam adducit; ſed duo alia phænomena multo majoris momenti hæc mala a ſe invicem ſejungunt; nempe cibi faſtidium et functionum animalium ſtatus male ſanus, quæ typhum nunquam non comitantur, dum in ſcorbuto ſenſorii functiones ne minime quidem turbantur, et multo majorem alimentorum vim, quam in ſtatu ſuo ſano devorat æger.

Denique,

Denique, in arte ſua exercenda medicum ſæpe oportet, plus fidei empeiriæ felici, quam theoriæ utcunque ingenioſæ, ſed experientiæ adverſanti, præbere.

Ex ſupra dictis, concludere velim, fluida oxygenio ad ſtatum ſuum ſanum neceſſario privata, poſt datum tempus ſolidas corporis partes afficere, et hinc oxygenii defectum pro cauſa ſcorbuti proxima jure haberi poſſe.

Diagnosis hujuſce morbi nulla difficultate, maxima ſaltem ex parte ſtipatur.

Certiſſima eſt ſi deficiente materia vegetabili, adſint defectus virium, ſpiritus male olens et gingivæ tumidæ.

A malo hypochondrico diſtinguitur, quia in hoc neque gingivæ tumidæ adſunt, neque ulcera quæ in illo fere ſemper apparent; a malo venereo, quia hoc genetalia præcipue, ſeu palatum

palatum vel tonſillas occupat; et quia nullus gingivarum tumor in ſyphilitide (ſine hydrargyri uſu) in genere accidit.

Urina rubra pro ſigno ſcorbuti a Van Swieten et aliis recenſetur, ſed cum tam multos morbos comitetur, minus recte, ut mihi videtur, in diagnoſi formanda pro ſymptomate hujus morbi pathognomonico, annotatur. A diabete dignoſcitur, quia in hac adeſt fluxus urinæ multo ſolito copioſior.

Prognosis, niſi in ſumma corporis debilitate, vel diætæ vegetabilis deficientia, fauſta eſt. In adoleſcentibus ergo, ſanatu facilior eſt ſcorbutus quam in ſenibus, ubi ſæpe terminari dicitur in atrophiam, hydropem, vel paralyſin, quæ in his difficillime curantur.

Quo difficilior reſpiratio, et quo magis ulcerantur gingivæ, vel maculæ nigreſcunt, eo ſemper ſævior morbus.

Ut hanc diſſertationem ad finem perducamus, nobis reſtat, remedia quæ ad noſtri morbi curationem maxime valeant, recenſere.

METHODUS MEDENDI.

Cum morbus de quo hic tractatur præcipue ſocios navales invadit, meum eſt indicare quomodo venienti occurramus morbo, et poſtea quæ ſit ratio huic morbo medendi.

Imprimis neceſſe eſt, ut navis pura ſervetur, et ut munditia idonea apud nautas obſervetur.

Ex ſupra dictis patet, frigus et humiditatem corpus ad ſcorbutum proclive reddere; ergo quantum in nobis eſt, contra hæc incommoda nautas noſtros permunire oportet. Hoc conſilium abſolvi poteſt uſu induſii lanei, publico ſumptu empti; præſertim ſi præfecti navales curent, ut omnia quam maxime commoda ſingulis reddantur. Hilaritas enim in mente naſcitur,

naſcitur, dum libera per ſuperficiem corporis perſpiratio eſt; ſed e contra, gravitatis in pectore ſenſus et animus demiſſus, excretione per cutem impedita, percipiuntur.

In ſervitio domeſtico quarta pars cibi animalis, et in ſervitio peregrino tertia pars abſtrahi poteſt, dum loco ejus piſa coćta quotidie a nautis comedi poſſunt.

Caulis ut a Germanicis preparatus, et ab iis *Sour Krout* dictus, commeatus maritimi partem ſemper formare debet. Hoc magno cum beneficio, dum mundum circumnavigaverint utebantur ſocii præfecti Cook.

Cum cereviſia tenuis comparari poſſit, quod nunquam neligi debet; libræ duæ ſingulis nautis quotidie dentur; hac deficiente, liquores ſpirituoſi (parva quantitate) aqua, paululo ſacchari et cremoris tartari ad gratam aciditatem admiſti, in potum *punch* dictum optime conficiantur,

ciantur, et nautis ſæpius indies potui dentur; ergo idoneum erit pulveris cryſtallorum tartari parvam ciſtam inter commeatum maritimum recenſere.

Acetum et ſuccus limonum et aurantiorum libera manu diſtribui debent, cum aqua et ſaccharo admiſtum, acetum liquorem gratum *lemonade* dictum format, qui ad preventionem et ſanationem ſcorbuti æque utilis eſt. Vinum in hiſce regionibus nimis magno pretio venit, ergo nautis etiam quando ſcorbuto laborant large adminiſtrari non poteſt, ſed pro gargariſmo optimo cum fructu adhiberi poteſt.

Fructus recentes in portu, publico ſumptu emantur, et nautis præſertim ſcorbuticis diſtribuantur; nam æquum eſt, patriam, ſaluti quam pro illa filii ſui amiſerint recuperandæ, maternam curam impendere.

Vaſa, in quibus continetur aqua, ex ligno ſicco et vetere formari debent; hoc enim ad

ſanitatem

ſanitatem aquæ ſervandam conducit. Si hæc inter navigandum forte deficiat, aqua marina lento calore diſtilletur, et poſtea pura ſine ſale admiſto evadit; ante bibendum per aliquot tempus in vaſis apertis actioni aëris atmoſpherici objiciatur.

* Remedium ſequens a TISSOT laudatum ad ulcera gingivarum ſananda adhiberi poteſt,

℞. Mell. roſar. ℥ſs.
Spir. ſal. marin. gtt. xx. *M.*

quo imbibatur linteolum ſæpius in die gingivis applicandum.

Remedia jam enumerata ad unum omnia vires ſuas, ad oxygenium quod continent, debent.

Ingenioſus BEDDOES inſpirationem aëris oxygenici ad ſcorbutum curandum ſuadet,

Nullus

* Vid. Avis au peuple.

Nullus dubito, quin machina pneumatica ad hoc propoſitum inſtituta, maxima beneficia humano generi inferre poſſit, et morbum de quo hic agitur non ſolum, ſed aliud, adhuc funeſtius et eheu! immedicabile malum, brevi tempore ſolerti hominum ingenio cedendum fore. Hæc inſtitutio duobus patronis celeb. gaudet; unus chemicorum nulli ſecundus, alter medicus ſagax, quorum præcepta alta mente repoſta mihi ſemper manebunt.

Si ægri, malo per longum tempus perſtante, atrophia, hydrope aut paralyſi afficiantur, remedia quæ adverſus hos morbos pollent, et alio recenſentur, exhiberi poſſunt.

Morbi a me nunquam viſi hiſtoriam tradere et remedia quæ adverſus illum maxime pollent recenſere, conatus ſum; nulla ſpe vana evectus, aliquid novi proferendi, ſed ſententias medicorum qui de ſcorbuto bene tractaverunt, enumerare.

F I N I S.